

Agrárgazdasági Figyelő
(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE
AZ
AGRÁRGAZDASÁGI KUTATÓ INTÉZET
STATISZTIKAI OSZTÁLYÁNAK
GONDOZÁSÁBAN

Agrárgazdasági Figyelő
III. évfolyam 3. szám
 2011. július 18.

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet
 Főigazgató: Dr. Kapronczai István
 H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
 Telefon: (06 1) 476-3060
 Fax: (06 1) 217-7037
 www.aki.gov.hu
 aki@aki.gov.hu
 Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő:

Bojtárné Lukácsik Mónika
 lukacsikm@aki.gov.hu

Közreműködött:

Agrárpiaci Kutatások Osztálya
 Agrárpolitikai Kutatások Osztálya
 Pénzügypolitikai Osztály
 Piaci Információs Osztály
 Statisztikai Osztály

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi. 3	
A Bizottsági MFF javaslat hatása a KAP kifizetésekre.....	3
A biomassa energetikai célú termelése hazánkban.....	4
Növénytermesztési helyzetkép.....	5
2010. évi halászlati jelentés.....	6
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	8
Termelői és feldolgozói értékesítési árak.....	9
Kiskereskedelem.....	13
Külkereskedelem.....	13
A műtrágya értékesítés alakulása 2011. I. negyedévben.....	14
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete	15
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....17	
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....21	
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....23	
V. Gyakran feltett kérdések.....33	

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

A Bizottsági MFF javaslat hatása a KAP kifizetésekre

A Bizottság 2011. június 29-én közzétette a következő (2014-ben induló) többéves pénzügyi keretre (MFF) vonatkozó javaslatát. Az MFF 2. fejezete (Sustainable Growth: Natural Resources) tartalmazza a KAP kifizetésekre vonatkozó elképzeléseket. Ezek alapján a Közös Agrárpolitika 2014-2020 közötti kifizetéseit nominálisan befagyasztják, vagyis összesen (7 évre vonatkozóan) a teljes KAP költségvetés 386,9 milliárd euró lesz, ebből az I. pillérre 281,8 milliárd euró került elkülönítésre, a II. pillérre pedig 89,9 milliárd euró jut. Ezek az összegek 2011. évi árakon értendők, ez azt jelenti, hogy valós értéken folyamatos a csökkenés (a Bizottság 2%-os deflációs rátát vett figyelembe), de nominálisan, összességében nem csökkennek a KAP kiadásai, csak az értékük és a teljes költségvetésen belüli arányuk csökken. A Bizottság adatai szerint a jelenlegi időszakra (2007-2013) megállapított 39,4%-kal szemben a következő (2014-2020) többéves pénzügyi keret 36,2%-a került allokálásra a Közös Agrárpolitika céljaira.

A két pillér mellett 2014-2020 között további 15,2 milliárd euró fordítható agrárcélokra a következő megoszlás szerint (az összegek a teljes tervezési időszakra vonatkoznak és 2011. évi árakon értendők):

- 4,5 milliárd euró kutatásra és innovációra az élelmezésbiztonsággal és fenntartható mezőgazdasággal kapcsolatban;
- 2,2 milliárd euró élelmiszerbiztonságra;
- 2,5 milliárd euró élelmiszersegély a leginkább rászorulóknak;
- 3,5 milliárd euró új válságalap a mezőgazdaság részére;
- maximum 2,5 milliárd euró az Európai Globalizációs Alapból.

A közlemény szerint fennmaradna a KAP kétpilléres szerkezete, és az Európa 2020 Stratégiával összhangban a reform egy igazságosabb, zöldebb agrárpolitikát eredményezne. A javasolt legfontosabb módosítások az alábbiakban foglalhatók össze:

- a KAP környezeti célokhoz történő igazítása érdekében a közvetlen támogatások 30%-a a zöldítésnek történő megfelelés alapján kerülne folyósításra;
- a hektárra vetített közvetlen támogatások igazságosabb elosztása érdekében az átlagos támogatásszint 90%-a alatti tagországok esetében a jelenlegi támogatási szint és a 90%-os szint közötti eltérés egyharmada kiegészítésre kerülne. Ezen forrásokat az EU átlag feletti támogatással rendelkező tagországok arányosan finanszíroznák;
- a vidékfejlesztési források allokálása objektív kritériumokhoz kötötten valósulna meg; a két pillér közti rugalmasság elősegítésére vonatkozóan a közeljövőben a Bizottság konkrét javaslatokat fogalmazna meg;
- a közvetlen támogatások esetében a támogatási felsőhatár bevezetésével (capping) visszatartott források az adott tagállamban a vidékfejlesztéshez kapcsolódó nemzeti borítékban kerülhetnek felhasználásra;
- fontos változás, hogy 2013 után az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap a strukturális alapokat összefogó Közös Stratégiai Keret részét képezné;

- a jelenleg I. pilléres piaci eszközök az MFF-en kívül létrehozandó két pénzügyi eszközbe (Sürgősségi Támogatás Tartalékalap, Európai Globalizációs Alap) kerülnének.

A biomassza energetikai célú termelése hazánkban

Egy, az AKI-ban készült tanulmány szerint Magyarország összes biomassza-készlete 350-360 millió tonnára tehető. Ebből mintegy 105-110 millió tonna elsődleges (növényi) biomassza évente újratermelődik, az energiaszektor azonban ennek mindössze 3%-át használja fel. Magyarország 2010 decemberében elfogadott cselekvési terve 2020-ra a megújuló energia 14,6%-os részarányát célozza meg a teljes bruttó energiafogyasztásban, amihez az országnak mintegy 8 millió tonna szilárd biomasszára lehet szüksége a következő évtized elején.

Szakértői becslések, illetve az AKI számításai szerint biomasszából – az erdőgazdálkodásból származó termékek és melléktermékek, illetve a még alig hasznosított mezőgazdasági melléktermékek formájában – jelenleg is rendelkezésre áll e mennyiség. Energianövények telepítésére tehát legfeljebb lokális megfontolásokból lehet szükség. A mezőgazdasági nyersanyagokra alapozott biogázüzemek létesítésének legfontosabb szempontja a logisztikai háttér és az alapanyag beszerzésének optimalizálása. A biogáz-előállítás általában annál gazdaságosabb, minél nagyobb arányban használnak fel saját szerves melléktermékeket és/vagy hulladékokat, és ezek a szükséges mennyiségben folyamatosan rendelkezésre is állnak. Ha sem a villamos energia átvételére, sem a kapcsoltan termelt hőenergia helyi felhasználásra nincs lehetősége, megfontolandó a földgáz-minőségre tisztítás. Ez esetben a biogáz ott vehető ki a rendszerből, ahol energiatartalma a leghatékonyabban hasznosítható. A földgázhálózatba történő betáplálás azonban a jelenlegi árak és támogatások mellett egyelőre nem gazdaságos.

Magyarország cselekvési terve 475 ezer tonna bioetanol és 230 ezer tonna biodízel felhasználását irányozza elő 2020-ban. E mennyiség az etanol esetében energia-egyenértékben 16%-os, míg a biodízelnél 6%-os bekeverést jelentene. Az ehhez szükséges alapanyagokat a magyar mezőgazdaság képes lesz előállítani, sőt, már ma is megtermeli. Az önellátás biztosításához legkésőbb az évtized végére további legalább 170-180 ezer tonna bioetanol-termelő kapacitás kiépítésére lesz szükség. A biodízelnél várható hazai kereslet kielégítéséhez a szükséges olajütő kapacitások a már meglévő nagyobb növényolajgyárak mellett épülő, illetve tervezett olajosmag-feldolgozókkal bőségesen rendelkezésre fognak állni. Észterező kapacitásból azonban egyelőre hiány mutatkozik.

Jóllehet, a biomassza energiacélú termelése és hasznosítása a többi megújuló energiatermelési technológiával összevetve kedvezőbb a foglalkoztatás szempontjából, a közvetlen munkahelyteremtés nemzetgazdasági szinten nem jelentős. A foglalkoztatás bővülésével főleg a biomassza közvetlen eltüzelésénél lehet számolni, elsősorban az alapanyagok begyűjtése, szállítása, kezelése és a fűtőművek táplálásának felügyelete terén.

Növénytermesztési helyzetkép

Az operatív jelentések alapján a mezőgazdasági termelést meghatározó szántóterület 4,5 millió hektárt tesz ki, amely az ország területének 48, a mezőgazdasági területnek 77 százalékát jelenti.

Az idei év várható terméshozamai vegyesek lehetnek, mivel az idén sávokban érkezett a csapadék az ország több területére. Vélhetően lesz olyan régió, ahol igen jó, és lesz olyan terület ahol szegényes termés várható. A szakemberek előrejelzései szerint az elmúlt évek legjobb minőségű búzatermése kerülhet a magtárakba. Az idei év szántóföldi sikernövényei a kukorica és a napraforgó, amelyek igen jó állapotúak a fejlődés szempontjából és az elmúlt évekhez képest is rekordtermés várható. Ugyanakkor több növényfajnál az idei év terméseredményeinek alakulását több tényező is kedvezőtlenül befolyásolta néhány megyében. Ezek közül az egyik legkárosabb jelenség a 2010 végén és az ez év elején kialakult nagymértékű belvíz és vizenyősség, ami miatt a repce jelentős része kipsztult.

Aratási helyzetkép 2011. július 18.

Növényfaj	Összes terület (ha)	Betakarított terület (ha)	Betakarított terület (százalék)	Összes termés (ezer tonna)	Termésátlag (kg/ha)
Kalászosok betakarítása összesen	1 440 457	1 012 641	70,3	4 145,8	-
Őszi búza	952 989	725 481	76,0	3 061,0	4 219
Őszi árpa	165 175	165 028	100,0	669,3	4 056
Tavaszi búza	13 701	4 138	30,2	13,2	3 179
Rozs	32 941	7 903	24,0	17,4	2 201
Triticale	101 859	47 872	47,0	173,5	3 624
Tavaszi árpa	101 684	50 573	50,0	174,1	3 443
Zab	55 134	10 251	19,0	25,7	2 506
Káposztarepce	237 706	233 004	98,0	523,4	2 246
Borsó összesen (száraz: étkezési, takarmány)	17 244	16 558	96,0	37,1	2 240
Tarlóhántás	1 685 273	468 315	28,0	-	-

Forrás: AKI

Kalászos gabonából 4,1 millió tonna termést takarítottak be, amely az előző év azonos időszakát megközelítően 3-szor haladja meg.

A **búza** 66,5%-os szántóföldi területi részesedésével és a 958 ezer betakarításra váró területével továbbra is a legfontosabb kalászos növényünknek számít. Jól terem az ország kenyere. Várhatóan 4,1 millió tonna búza kerül a magtárakba. Eddig 3 millió tonnát arattak le. Az országos idei termésátlag 4,2 t/ha, ami az elmúlt 5 év átlagos termés mennyiségénél 2%-kal több. A vizsgálatok alapján a búzatermés minősége jó, a sikértartalma is magas, így jelentősen emelkedik az étkezési búza aránya a korábbi évekhez képest.

Az **őszi árpa** betakarítását 165 ezer hektáron, 669 ezer tonna termés mennyiséggel befejezték. A beérkezett adatok alapján az országos termésátlag 4 tonna/ha, amely felülmúlja az előző év azonos időszakát.

A **tavaszi árpa** felét aratták le eddig 51 ezer hektár területen, 3,4 t/ha eddigi termésátlaggal és jó minőséggel.

A **rozs** betakarítása eddig 7,9 ezer hektár területen történt meg, a termésátlag 2 t/ha. Mintegy 24 ezer hektár terület vár még betakarításra.

Zajlik a **tritikálé** betakarítása, a 102 ezer hektáros területnek közel a fele került learatásra. Az eddigi betakarított termés 173 ezer tonna, a termésátlag 3,6 t/ha.

A **káposzta repce** betakarításra váró területe 23 ezer hektárral kevesebb az előző évinél. A termés gyorsan beért a felmelegedő időjárásnak köszönhetően. Várhatóan 550 ezer tonna repcemagot takarítanak be az idén a gazdák. A terméshozamok megyénként 1,5 és 2,9 tonna között szóródnak.

A **szalma**, a **zöldségfélék** és a különböző **gyümölcsök** betakarítása folyamatban van. Egyes térségekben a június végi nagy esőzések következtében bizonyos növények termésében esetlegesen minőségromlással is számolni kell.

A betakarítás utómunkálataival a kedvező időjárásnak köszönhetően folyamatosan haladnak a gazdálkodók. A **tarlóhántás** 28%-os szinten tart.

A **zöldtrágyázást** 28 ezer hektáron, az elmúlt évhez képest megközelítően kétszer nagyobb területen végzik országszerte, pedig több megyében nem terveztek zöldtrágyázást.

A **gyümölcsösök** betakarítása összesen 63 ezer hektár területen valósul meg. **Kajsziбарackot** az elmúlt évhez hasonlóan közel 4 ezer hektáron termesztenek, ennek feléről eddig 12 ezer tonnát szüreteltek le. Az idei termésátlag 6 t/ha körül alakul. Az **ősziбарack** szedése 5 ezer hektár területen 5,8 ezer tonna terméssel, 17%-os szinten állt július közepén. Az elmúlt évhez képest a hozam 49%-kal növekedett. A **meggyesek** területe 12 ezer hektár, a termés közel 11 ezer tonna, a termésátlag 13%-kal marad el a 2010. évitől.

2010. évi halászati jelentés

2010-ben hazánkban közel 36 ezer hektár területet tartottak nyilván a halastó művelési ágban. Tógazdasági haltermelés az AKI-hoz beérkezett jelentések szerint 23,6 ezer hektár nagyságú területen folyt. Új tavak nem létesültek az elmúlt év folyamán, és csak 132 hektár a rekonstruált tóterület.

Magyarország tógazdasági haltermelésének 79%-át három régió, az Észak-Alföld, a Dél-Dunántúl, és a Dél-Alföld adja.

Legtöbb üzemelő tóterülete Hajdú-Bihar megyének van és itt halászták le az ország termelésének közel egynegyedét is. Ennek ellenére a legtöbb haltermelő gazdaság Baranya, Somogy és Fejér megyében található.

2010-ben a tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek lehalászott halmennyisége közel 21 ezer tonna volt, ebből az étkezési hal termelés 14 ezer tonna, mely az előző évhez képest 4%-kal csökkent. A ponty adja haltermelésünk döntő hányadát, gazdasági szempontból a legfontosabb halfajunk. Részesedése az éves haltermelésből 81%, a megtermelt mennyisége 15 ezer tonna.

A tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés főbb mutatói 2010-ben

Szektor	Üzemelő tóterület /ha/	Behelyezett anyag				Lehalászott anyag					Intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal
		Ponty	Növényevő	Egyéb	Összesen	Ponty	Növényevő	Ragadozó	Egyéb	Összesen	
Állami gazd. szerv.	4 903	1 318	340	79	1 737	2 673	875	83	151	3 782	155
Mezőgazdasági szöv.	367	125	10	3	138	365	26	2	39	432	-
Halászati szövetkezet	894	195	38	3	236	586	106	12	27	731	-
Horgász szervezetek	752	311	11	49	371	558	24	13	53	648	-
Más társas váll.	15 126	3 926	407	227	4 560	9 726	1 105	284	506	11 621	1 783
Egyéb	1 597	400	63	30	493	1 172	115	25	34	1 346	-
Összesen:	23 639	6 275	869	391	7 535	15 080	2 251	419	809	18 560	1 938
2010/2009 (%)	98,9	112,2	80,6	101,2	106,8	97,5	72,7	100,1	85,0	93,1	107,8

Forrás: AKI

Sajnálatos tény, hogy az étkezési ponty termelése évek óta csökkenő tendenciát mutat 2010-ben, 381 tonnával kevesebb volt a megelőző évinél. Az 1 ha-ra jutó összes szaporulat kb. 466 kg, az 1 ha-ra jutó pontyszaporulat 373 kg. A megtermelt ragadozó hal mennyisége szinte azonos az előző évivel. A csuka lehalászása nőtt, a fogassüllő és a harcsaé kis mértékben csökkent. (A harcsa tógazdasági termelése már évek óta 230-250 tonna körüli.) A tógazdasági termelésben jelentős változás (-36%) a busa fajoknál tapasztalható.

A hazai igényeket a tógazdaságok kielégítik. Minden halfajból termelünk annyit, amennyire szükség van, legfőképp a saját belső piacunkat látjuk el az étkezési hallal. Az éves étkezési haltermelés 70%-át a ponty és 13%-át az afrikai harcsa teszi ki. Általában élő pontyot, afrikai harcsát, busát, amurt és ragadozó fajokat értékesítenek a termelők a hazai piacokon.

Intenzív rendszert 11 haltermelő üzem működtet különböző halfajok tartására. Legjelentősebb az afrikai harcsa előállítás, mely az intenzív haltenyésztés 91%-át teszi ki, s mintegy 5 tonnával több a tavalyi termelés mennyiségénél. Hazánkban 2006 óta nem foglalkoznak angolna termelésével. Az intenzív étkezési haltermelés az elmúlt évhez képest 8%-kal emelkedett, 1938 tonnát tett ki 2010-ben.

Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára (Ft/kg) 2011. 29. héten

Megnevezés		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: július 19.)		
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Cora-Törökbálint
Élő	ponty	1050	980	950	1050	1000	990	999**	849**	899
Friss	pontyszelet	1600	1600	1700	1695	1650	1715	1999	1999	1799
	bőrös afrikai harcsa filé	-	2200	-	-	-	2125	1999	1999	1219**
	busa törzs	800	860	500	990	1100	875	800**	949	899
	busa szelet	750	820	900	990	1100	940	959**	979	999
	lazac filé	3800*	4200	-	-	-	3250	3699	2699*	4299

* nyüzött; ** akciós ár

Forrás: AKI

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 2011. első negyedévében 28 ezer darab szarvasmarhát vágtak le, amely mindössze 0,6%-os növekedés a 2010. I. negyedévi adathoz képest. Élősúlyban számítva 14 ezer tonnát tett ki a vágás, ami 0,5%-kal marad el a 2010-es értéktől. A hazai termelés 2011-ben várhatóan enyhén növekedik. A szarvasmarha fajon belül a legnagyobb volument adó tehenek vágási darabszáma 6,4%-kal nőtt, jelentősen emelkedett a fiatal marha vágása (32,8%-kal) és az üszök vágása is (16,6%-kal). A levágott bikák darabszáma viszont 14,5%-kal, a borjaké pedig 72,5%-kal csökkent, a fiatal marháé 48%-kal növekedett 2010. I. negyedéhez képest.

Vágósertésből 2011. első negyedévében 1 millió 104 ezer darabot vágtek, 9,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Az élősúly és a vágósúly is 10%-kal csökkent, a vágáskori átlagsúly kissé alacsonyabb.

A bejelentett juhvágások mennyisége a tavalyi év azonos időszakának a felét sem éri el. Míg a tavalyi év I-III. hónapjában 3324 darabot, addig idén csak 1597 darabot jelentettek, ami 52%-os csökkenés. A vágáskori átlagsúly 15%-os növekedést mutat. A levágott bárányok száma egyharmada az előző évinek, miközben az átlagsúlyuk 23,8 kg-ról 28,1 kg-ra nőtt.

Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2011. I-III. hó			2011. I-III. hó/2010. I-III. hó		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				változás, %		
Szarvasmarha összesen	27 576	14 257	7 264	100,6	99,5	99,6
Sertés összesen	1 103 995	125 089	101 433	90,7	89,8	90,6
-ebből: anyakoca	26 029	5 371	4 402	155,8	148,3	147,7
Juh összesen	1 597	59	28	48,0	56,3	54,6
Ló összesen	80	35	20	235,3	225,2	220,7
Vágóbaromfi összesen	35 424 598	109 398	85 531	97,2	97,6	97,3
-ebből: csirke	27 391 562	62 127	48 726	94,1	95,6	95,7
tyúk és kakas	600 149	1 186	912	164,8	140,4	141,8
liba	382 260	2 646	2 005	65,8	65,3	65,7
kacsa	5 236 764	18 046	14 192	115,3	117,5	115,8
pulyka	1 813 863	25 391	19 697	96,6	94,7	93,7
Nyúl összesen	978 825	2 461	1 329	96,5	94,3	92,9

Forrás: AKI

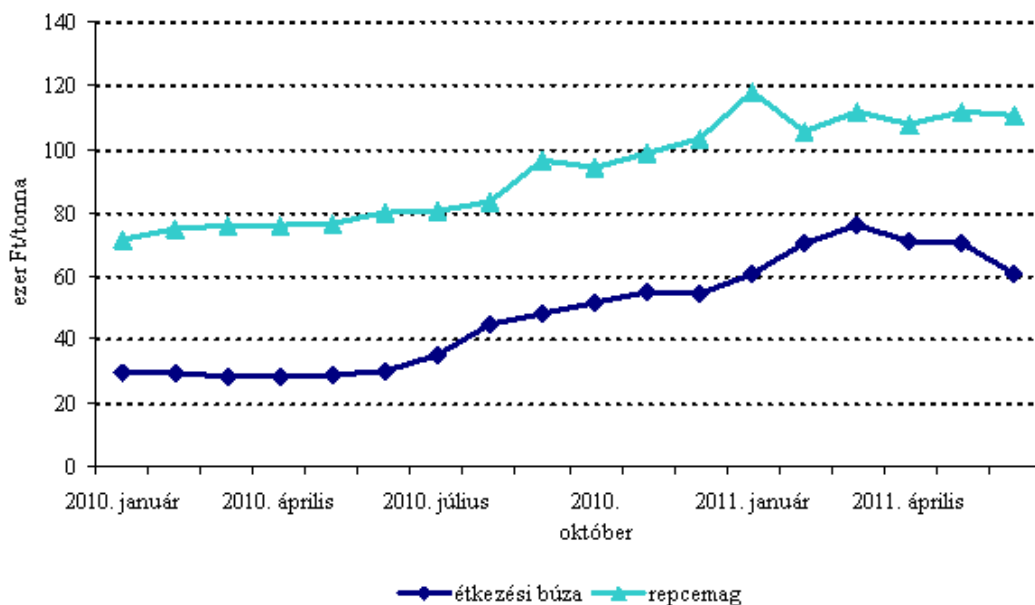
A baromfivágás 2011. I. negyedévben 35,4 millió darab volt, ami egy év alatt 1 millió darabbal, 2,8%-kal csökkent. Az élősúly és a vágósúly kevésbé csökkent a baromfifélék közötti arányváltozások miatt. A vágócsirke száma 1707 ezer darabbal (5,9%-kal) csökkent. A vágótyúk és kakas vágása emelkedett 236 ezer darabbal (64,8%). Vágókacsából 5237 ezer darabot vágtak, ami 15%-os növekedés. Több mint egyharmadával visszaesett a libavágás, 382 ezer darabra. Megfigyelhető a húsliba, illetve a hizott kacsa és pecsenyekacsa vágásának jelentősebb növekedése. A pulykavágás kevesebb lett 63 ezer darabbal, ami 3,4%-os csökkenést mutat.

Termelői és feldolgoói értékesítési árak

A szélsőséges időjárás miatti aggodalmak, valamint a fekete-tengeri térség exportot korlátozó intézkedései körüli bizonytalanságok magasan tartották a **gabonafélék** jegyzését a chicagói árutőzsdén az év első hónapjaiban. Május második felétől azonban erőteljes árcsökkenés indult annak hírére, hogy Oroszországban július elsejétől feloldják a gabonafélék kivitelének tilalmát, és Ukrajnában sem korlátozzák tovább az exportot. Ennek eredményeként a FÁK országai búzából kétszer annyit (26 millió tonnát) exportálhatnak a 2011/2012. gazdasági évben, mint az előzőben. Az ár esését erősítette, hogy a tartósan szárazság sújtotta térségekbe (USA búzatermő területei, Franciaország, Németország, Egyesült Királyság, fekete-tengeri régió) június végén megérkezett a várva várt csapadék, ami javított a terméskilátásokon. Sokkhatásként érte a piacot az a hír, hogy az oroszországi gabonakészlet a vártnál jóval nagyobb, 18-20 millió tonna lehet. Ez tovább gyengítette a búza árát. Az árváltozás begyűrűzött a párizsi és a budapesti árutőzsdére is. A gabonafélék globális felhasználása a 2011/2012. gazdasági évben is meghaladhatja a kibocsátást, a készletek tovább csökkenhetnek, ezért a termények ára továbbra is magas szinten maradhat.

Magyarországon az étkezési búza termelői ára 141, a takarmánykukoricáé 85%-kal haladta meg 2011 első félévében az egy évvel korábbi szintet. A betakarítás után valamelyest csökkenhet a búza ára, ennek mértéke azonban nemcsak a belföldi, hanem a globális, az európai és a fekete-tengeri térség kibocsátásától is nagymértékben függ.

Az étkezési búza és a repcemag termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

Az AKI PÁIR adatai szerint a **repcemag** termelői ára 47, a **napraforgómagé** 65%-kal volt magasabb 2011 első félévében az egy évvel korábbinál. A termények ára a fizikai piacon a tavalyi felfutást követően, az idén a február-márciusi időszakban érte el a csúcspontját, majd stagnált. A palackozott napraforgóolaj feldolgozó értékesítési ára csaknem 40%-kal emelkedett 2010 első félévéhez viszonyítva. Az olajnövények és termékeik ára a fizikai piacon továbbra is a jelenlegi magasabb szinten maradhat, ezt azonban a nemzetközi árak alakulása jelentősen befolyásolhatja.

A Budapesti Nagybani Piacon a belföldi termesztésű zöldségfélék termelői ára csökkent az év második negyedében. A tölténivaló, édes paprika termelői ára 13%-kal, a gömb paradicsomé 23%-kal, a fejes salátáé 34%-kal volt alacsonyabb a 14-27. héten az egy évvel korábbinál. A németországi E. coli járvánnyal kapcsolatos pánik miatt csökkent a kígyóuborka iránti fogyasztói bizalom. Június közepén már élenkült a kígyóuborka iránti kereslet, és a termelői ára kismértékben emelkedett, de így is 20%-kal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban.

A kisebb termés miatt a tárolási gyümölcsfélék (alma, körte) termelői ára emelkedett 2011 második negyedében. Az almát 74%-kal, a körtét 14%-kal kínálták magasabb áron, mint egy évvel korábban.

Az idénygyümölcsök közül elsőként megjelenő szamóca termését a május eleji fagy csökkentette, ezért a belföldi termesztésű szamóca termelői ára 6%-kal volt magasabb a 15-27. héten az előző év azonos időszakához képest. A májusi fagy a cseresznye és a meggy termésére is kedvezőtlen hatást

gyakorolt, és becslések szerint az ország cseresznye-termésének a harmadát is elvihette. Szakértők májusban a cseresznye drágulását vetítették előre, ennek ellenére a termelői ára 15%-kal volt alacsonyabb a 21-27. héten 2010 hasonló időszakához viszonyítva. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében több mint 10 ezer tonnával kevesebb meggy termett az idén 2010-hez képest. A termés jó minőségű, a tavalyi konzervkészletek kimerülése miatt élénk a kereslet a meggy iránt, amelynek termelői ára 33%-kal haladta meg a 23-27. héten az egy évvel korábbi szintet. A kisebb termés miatt a feldolgozók a szezon kezdetén 220 forintot kínáltak egy kilogramm meggyért, június végére azonban a meggy felvásárlási ára elérte a 260 Ft-ot.

A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		2010. I. félév = 100%
		2010. I. félév	2011. I. félév	
Étkezési búza	Ft/tonna	28 886	69 522	240,7
Takarmánykukorica	Ft/tonna	30 209	55 933	185,2
Napraforgómag (ipari)	Ft/tonna	77 717	128 181	164,9
Repcemag	Ft/tonna	75 372	110 889	147,1
Vágósertés (valamennyi kategória)	Ft/kg hasított meleg súly	345,9	373,6	108,0
Vágócsirke	Ft/kg élősúly	208,0	245,5	118,1
Nyers tehéntej*	Ft/kg	67,5	84,1	124,6

* január-február

Forrás: AKI PÁIR

Néhány termék feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		2010. I. félév = 100%
		2010. I. félév	2011. I. félév	
Finomliszt	Ft/kg	53,2	102,0	191,8
Napraforgóolaj, palackozott	Ft/liter	233,3	324,2	138,9
Sertés comb, csont nélkül	Ft/kg	723,2	767,9	106,2
Friss csirke egészben, 65%-os	Ft/kg	460,2	464,7	101,0
Étkezési tojás	Ft/db	18,4	15,8	85,7
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	Ft/liter	113,1	130,2	115,2
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	Ft/liter	126,2	141,2	111,9
Trappista sajt	Ft/kg	896,3	1093,5	122,0

Forrás: AKI PÁIR

**Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a
Budapesti Nagybani Piacon (Ft/kg)**

Megnevezés	Árösszehasonlí- tás időszaka	Ár		Változás %
		2010	2011	
Alma (Idared)	14-23. hét	123,8	215,5	174,2
Körte	14-21. hét	269,4	308,0	114,3
Szamóca	15-27. hét	998,8	1062,7	106,4
Cseresznye	21-27. hét	593,9	502,8	84,7
Meggy	23-27. hét	267,5	355,0	132,7
Kígyóuborka	14-27. hét	229,6	182,9	79,6
Fejes saláta (Ft/db)	14-27. hét	124,8	82,1	65,8
Töltenivaló, édes paprika	14-27. hét	541,0	469,4	86,8
Paradicsom (gömb)	14-27. hét	408,2	315,0	77,2

Forrás: AKI PÁIR

**Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló
(Az előző év azonos időszaka = 100%)**

Megnevezés	2009	2010	2011
	I. negyedévben		
Vetőmag	103,4	96,5	100,2
Energia	94,3	113,7	116,1
Műtrágya	125,0	66,2	134,6
Növényvédő szerek	105,6	102,8	99,8
Állatgyógyászat	106,8	108,1	102,9
Takarmány	73,7	101,0	138,2
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	71,7	100,2	145,2
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	95,0	99,2	116,1
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	75,5	100,9	125,1

Forrás: KSH

Az agrártermékek termelőiár-szintje 2011 márciusában 48,2%-kal magasabb volt az egy évvel korábrinál. Ezen belül a növényi termékek árszínvonala 67,3, az élő állatok és állati termékeké 15,5%-kal emelkedett. 2011. január–márciusában az agrártermékek termelőiár-szintje 45,2%-kal haladta meg az előző év azonos időszakit; a növényi termékek ára 64,1, az élő állatok és állati termékeké 13,5%-kal nőtt. Ugyanebben az időszakban a mezőgazdasági termelés ráfordítási árszintje 16,1%-kal volt magasabb.

Kiskereskedelem

A kiskereskedelmi forgalom volumene 2011 márciusában 0,9%-kal mérséklődött, míg negyedéves szinten lényegében stagnált az előző év azonos időszakához képest. Az adatok szerint a márciusi eladások 0,5%-kal elmaradtak az előző hónaptól.

A kiskereskedelmi eladások 46%-a élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes-, 18%-a üzemanyag-, 11%-a bútortartási-, háztartási-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletekben bonyolódott, a többi üzlettípus együttes részesedése 25% volt 2011 első negyedévében.

Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek értékesítésének volumene 2011 márciusban 1,6%-kal mérséklődött, az első negyedévben lényegében nem változott. A forgalom jelentős részét (90%-át) lebonyolító vegyes termékkörű üzletek (hiper- és szupermarketek, vegyesboltok) eladásai márciusban 2,1%-kal csökkentek.

Az országos kiskereskedelmi forgalomból továbbra is Közép-Magyarország képviselte a legnagyobb részt, aránya 2010-ben 37% volt. A többi régió egyenként 8,7–12,1%-ban részesedett a kiskereskedelmi forgalomból. 2010-ben minden régióban csökkent a forgalom volumene, Dél-Dunántúlon a legnagyobb mértékben (3,1%), míg a legkevésbé Észak-Magyarországon (0,9%).

Az Eurostat gyorsbecslése szerint 2011 márciusában a kiskereskedelmi eladások az Európai Unió 27 tagállamában átlagosan 1,0%-kal, az eurózóna országaiban 1,7%-kal csökkentek az egy évvel korábbihoz képest. Az országok nem teljes körére rendelkezésre álló adatok szerint 12 tagállamban tapasztaltak bővülést, 10-ben csökkenést. A legnagyobb növekedést (6,9%) Lengyelországban, a legnagyobb visszaesést (9,6%) Spanyolországban mérték.

Külkereskedelem

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 2011. első negyedévében 1638 millió euró volt, míg a behozatal értéke 1049 millió eurót tett ki. Az agrártermékek külkereskedelme az első három hónapot 589 millió eurós aktívummal zárta. 2010 azonos időszakához képest a kivitel 25,8%-kal, a behozatal 29,8%-kal nőtt, a kereskedelmi többlet 95 millió euróval, 19%-kal volt magasabb.

Az agrár-külkereskedelem alakulása

Forrás: AKI, KSH

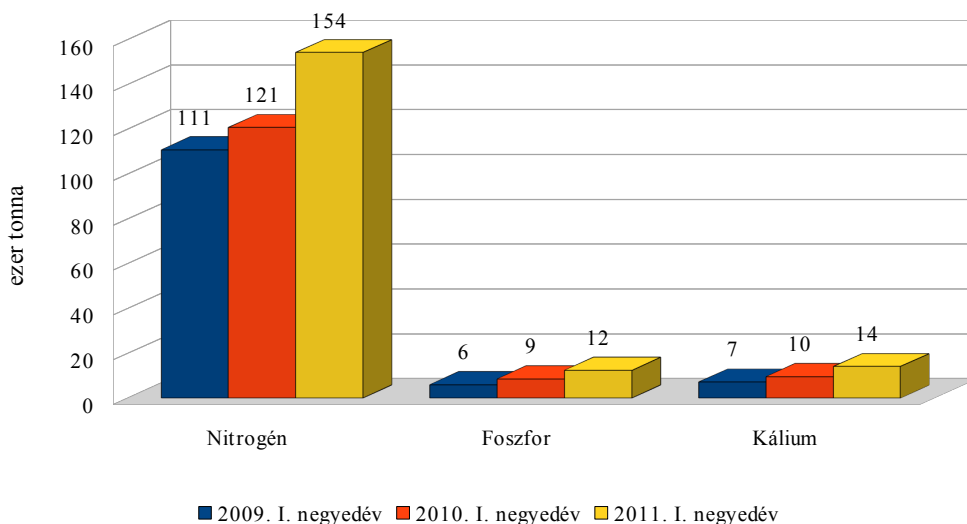
Az EU tagországai az export értékéből 80%-kal, az import értékéből 93%-kal részesedtek. Az EU belső piacára irányuló kivitel értéke 1317 millió eurót, az ott feladott termékek értéke 973 millió eurót tett ki. Az Unión belül folytatott agrárkereskedelem 344 millió euró többletet eredményezett, amely 7%-kal több, mint a bázis időszakban. Az export 236 millió euróval, 21,9%-kal, az import 215 millió euróval, 28,3%-kal bővült a bázisidőszakhoz képest. Legjobban (132 millió euróval) a gabonaexport (kukorica) árbevétele emelkedett, de az állati és növényi zsírok, olajok (napraforgómag olaj) értéke, valamint a különböző ehető készítmények értéke is 30 millió eurót meghaladó mértékben nőtt, ugyanakkor erősen visszaesett az olajos magvak (repce- és napraforgómag), valamint az élő állat kivitele. Az import értékét leginkább a húsfélék (sertéshús) és a zsírok, olajok (napraforgómag olaj) behozatalának bővülése emelte.

Az EU-n kívüli harmadik országokba irányuló export értéke 45,1%-kal, 321 millió euróra, míg az ezen országokból feladott import értéke 51,4%-kal, 76 millió euróra nőtt. Az export 100 millió euróval, az import 26 millió euróval haladta meg a tavalyi eredményt, így az egyenleg 74 millió euróval nőtt. Az élő állat, a húsfélék és a gabonafélék exportja eredményezte a legnagyobb árbevételt ebben a relációban, és ezen termékkörök árbevétele emelkedett legerősebben. A 3. országokból közvetlenül behozott termékek között a különböző ehető készítmények a legjelentősebbek 17%-os részesedéssel, de 12-13%-os arányt értek el a zöldségfélék, az olajos magvak, valamint az állati és növényi zsírok és olajok is.

A műtrágya értékesítés alakulása 2011. I. negyedévben

A mezőgazdasági termelők 2011 első három hónapjában 30%-kal több NPK műtrágyát vásároltak, mint 2010 azonos időszakában. A műtrágyaköltség a magasabb árak miatt nagyon erősen, 83%-kal emelkedett.

**A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya
(hatóanyag súly: ezer tonna)**

Forrás: AKI

A tárgyidőszakban átlagosan 35%-kal voltak magasabbak a műtrágyaárak, mint 2010 első negyedévében. Az áremelkedést sok tényező együttes hatása idézte elő. A nemzetközi piacon erősen nőtt a műtrágya ára, amely természetesen hatással van a hazai árak alakulására is. Az emelkedő gázárak növelték a gyártási költséget, ezentúl a szezonális hatás mellett az áremelkedést az előző évben a külföldi gyárakban jelentkező gyártási zavarok, valamint a terményárak növekedése is erősítette. A magasabb gabona és olajnövény árak hatására nőtt a műtrágya iránti kereslet, különösen a nyugat európai országokban, amelynek következtében keresleti piac alakult ki.

A 2011. január-márciusi időszakban a termelők által vásárolt műtrágyák NPK hatóanyag tartalma összesen 181,6 ezer tonna volt, amelynek 85%-a nitrogén, 7%-a foszfor, 8%-a kálium hatóanyag. A nitrogén hatóanyag 28%-kal, a foszfor és a kálium hatóanyag erőteljesen 46%-kal, illetve 47%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Természetes súlyban számolva, összesen 557 ezer tonna volt a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített műtrágya, csaknem 30%-kal több, mint 2010 azonos időszakában. Az egyszerű nitrogén műtrágyából 480 ezer tonna, az összetett műtrágyából 72 ezer tonna fogyott, így a nitrogén műtrágya felhasználás 26%-kal nőtt, az összetett műtrágya felhasználás másfélszeresére bővült. Egyszerű foszfor és kálium műtrágyából jóval kevesebbet, foszfor műtrágyából csak 600 tonnát, a kálium műtrágyából pedig 4 ezer tonnát értékesítettek 2011 első három hónapjában. Az egykomponensű foszfor műtrágya (elsősorban szuperfoszfát) felhasználás megduplázódott, a kálium műtrágya mennyisége 13%-kal nőtt.

A teljes műtrágya értékesítés 86%-át adták az egyszerű nitrogén műtrágyák. A két legnépszerűbb műtrágya a mészammón-salétrom (MAS/pétisó/linzi-só) és az ammónium-nitrát. A teljes műtrágya értékesítés közel felét a mészammón-salétrom, negyedét az ammónium-nitrát tette ki. A MAS forgalma 30%-kal, az ammónium-nitráté 10%-kal emelkedett, tehát az ammónium-nitrát túlsúlya egyre inkább csökken, ami szerencsés folyamat, hiszen agronómiai és biztonsági szempontból is előnyösebb a MAS. A karbamid, a nitrosol és a nikrol is igen nagy mennyiségben fogyott a vizsgált időszakban. Az összetett műtrágyák között az NPK 15:15:15% volt a legkeresettebb, a teljes értékesítés 4,4%-át, az összetett műtrágya forgalom több mint harmadát ez az összetétel adta.

A műtrágyaárak 2010 tavasza óta folyamatosan emelkednek, elmaradt a 3. negyedévben „szokásos” árcsökkenés. Az előző negyedévhez viszonyítva, 2010 1. negyedévében még alig 2-3%-kal, a további negyedévekben 6-8%-kal nőtt az átlagár. 2011 első negyedévében is 8%-os áremelkedés történt a 2010. évi utolsó negyedévi állapothoz képest. Legjobban, 10%-kal az egyszerű nitrogén műtrágyák ára emelkedett, de az egyszerű foszfor és kálium műtrágyák ára is 7-8%-kal nőtt. Mérsékeltbben, 4%-kal növekedett az összetett műtrágyaár.

Egy év alatt, 2010 első negyedévéhez viszonyítva a műtrágyák ára 35%-kal emelkedett. Az egyszerű nitrogén hatóanyag tartalmú műtrágyák ára nőtt az átlagosnál erősebben (44%-kal), az egyszerű foszfor műtrágyák ára 32%-kal, az összetett műtrágyák ára 26%-kal emelkedett, míg az egyszerű kálium műtrágyák ára egy évvel korábbi szinten maradt. Az emelkedést jól illusztrálja a legnagyobb forgalmú szerek jellemző árainak változása. Ammónium-nitrátot tavaly tonnánként jellemzően 50-60, idén 75-90 ezer forintért lehetett kapni. A MAS/pétisó ára egy év alatt 40-60 ezerről, 70-90 ezer forintra emelkedett, az NPK 15:15:15% ára a 75-100 ezer forintos tartományból a 90-120 ezer Ft-os sávba helyeződött át.

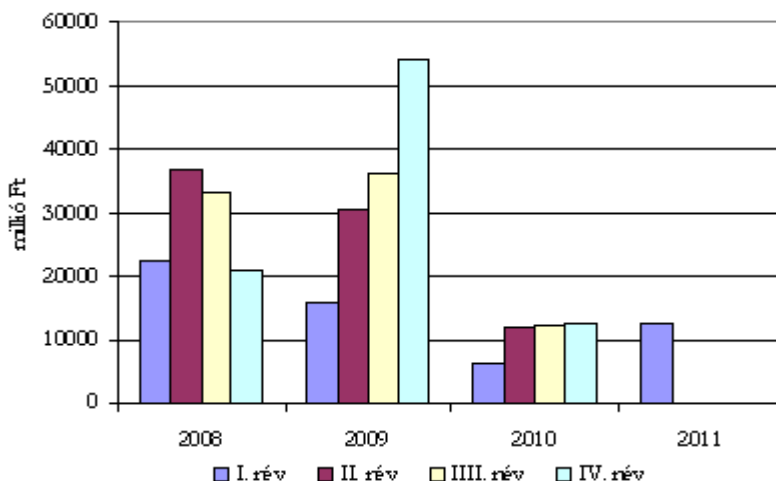
Az import műtrágyák átlagára 50%-kal emelkedett, így a 6%-os volumennövekedés mellett 60%-kal nőtt az import értéke 2011 első két hónapjában. Az egykomponensű nitrogén műtrágyák ára 58%-kal, az összetett műtrágyák ára 20%-kal emelkedett egy év alatt. Az import mennyiség összesen 225 ezer tonna volt 2011. január-február hónapjában, melynek háromnegyed része egykomponensű nitrogén műtrágya, 20%-a összetett műtrágya volt. Az exportot meghatározó nitrogén műtrágya kivitt mennyisége (140 ezer tonna) csak kétharmada az egy évvel ezelőttinek, az exportár 45%-kal nőtt.

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

A hazai mezőgazdasági géppiac elmúlt három éves teljesítménye igen szélsőségesen alakult. A gépberuházások szempontjából kedvező 2008-as év után jelentősen visszaesett (30%-kal) a forgalom 2009 elejére. A 2009 júniusában meghirdetett géptámogatás eredményeként végül jó évet zárt a magyar mezőgéppiac, a következő év azonban sok gépforgalmazó cégnek 60-70%-os forgalomcsökkenést hozott. 2010. I. negyedévében a támogatási lehetőségek beszűkülésével – még a rosszul indult 2009. I. negyedévhez képest is – 60%-kal esett vissza az új mezőgazdasági gépek értékesítése, a gépberuházások mértéke 6,2 milliárd forint volt. A legnagyobb visszaesés a traktor- és a kombájnpiacot érintette, traktorokból 2009 márciusáig 588 darabot adtak el, míg 2010. I. negyedévében 181 darabot. Az erőgépek mellett jelentősen csökkent a munkagépek iránti kereslet is.

2011-től kezdődően erősen leszűkülő lehetőségek állnak csak rendelkezésre elsősorban a növénytermesztés gépesítési fejlesztésének támogatására. Bár célzott géptámogatás hazánkban nem áll rendelkezésre, mégis jelentős elmozdulás történt a géppiacon az elmúlt évhez képest. Elsősorban a munkagépek és a kisebb kategóriájú traktorok terén lehet jobb forgalomra számítani. Azonban azoknál a gépkereskedőknél, akik nem tudtak, esetleg nem mertek bekészletezni, ott hosszabb szállítási határidőkre lehet számítani megrendelés esetén. A gépgyártók is óvatosan terveztek, ugyanis a megugró nyugat-európai értékesítés következtében már több hónapra rúgnak a szállítási határidők, ha nincs raktáron az adott gép.

A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági gép értékesítése végfelhasználóknak

Forrás: AKI

2011. I. negyedévében kétszeresére emelkedett az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg az előző év azonos időszakához viszonyítva, 12,7 milliárd forint értékű mezőgép talált gazdára. 2011. I. negyedévben a gépberuházásokon belül értékben 41%-os részarányt képviseltek az erőgépek beruházásai. Az erőgép beruházások több mint kétharmadát értékben a traktorok adták. Traktorokból 2011 márciusig 391 darabot értékesítettek, 210 darabbal többet, mint az előző év azonos időszakában. Gabonakombájnokból 24 darab, magajáró rakodókból 51 darab (+82%) került a gazdálkodókhöz. Az erőgépek mellett a munkagépek értékesítése is nőtt, a várakozásokat felülmúlta a vető- és ültetőgépek iránti közel kétszeres kereslet. Az új beszerzésű vető- és ültetőgépek száma 151 darab, gabonavető

gépekből 21 darabot, több mint ötszörös mennyiséget, kukoricavető gépekből 104 darabot, 73%-kal többet értékesítettek mint a bázisidőszakban. A talajművelőgépek bizonyos csoportjaiból szintén megduplázódott a forgalom 2011. I. negyedévben.

Az alkatrészek értékesítése az új gépekkel ellentétben nagyfokú stabilitást mutat, az elmúlt évek I. negyedéves forgalma rendre 5 milliárd Ft körül alakult. Alkatrészekre 2011. I. negyedévben 6,1 milliárd forintot fordítottak a gazdálkodók, amely 20%-kal haladja meg a 2010. I. negyedévi értéket.

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap agrárgazdasági aktuális híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

- **Altafoodss Grundtvig projekt**

Az Altafoodss Grundtvig projekt Portugália, Spanyolország, Görögország, Németország, Ciprus, Olaszország, Franciaország és Magyarország részvételével a rövid élelmiszer ellátási-láncok fejlesztésének lehetőségét vizsgálja, melyben külsős szakértőként az AKI is részt vesz. A delegáció 2011. július 3-7. között Magyarországon számos kistermelőt és feldolgozót látogatott meg. Az egyes országokban összegyűjtött tapasztalatok, „jó gyakorlatok” alapján egy oktatási kézikönyv készül, amely a kistermelőket hivatott segíteni a közvetlen értékesítés elsajátításában és sikeresebb alkalmazásában.

- **GMO-s vetőmag: támadás a magyar mezőgazdaság ellen**

Szakemberek szerint szinte kizárt, hogy vetőmagot előállító cég véletlenül hozott volna Magyarországra GMO-s kukoricát. Eddig 70 hektáron semmisítették meg a kukoricát Fejér megyében. A Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság hangsúlyozta, hogy nagyon komoly támadás mindez a magyar mezőgazdaság ellen. A kormány többször is megerősítette, hogy hazánk GMO-mentes. Az igazgatóság szerint a mostani akciónak beláthatatlanok a következményei, mert a génmódosított vetőmagokkal szembeni állásfoglalás hitelességét súlyos támadás érte. Az eddig kielemezett vizsgálatok alapján Fejér megyében két táblában voltak GMO-s kukoricák. Kápolnásnyéken 47,3 hektáron, Sárosdon pedig 24 hektáron kellett silóztatnia. A munkát a génmódosított vetőmagot árusító cégnek kellett elvégeztetni. Jelenleg is zajlik a minták vizsgálata az országos laboratóriumban. Az eredményekre még várni kell. A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal az egész országra vonatkozó megsemmisítési határozatot adat ki. Nem lehet sokáig várni a cselekvéssel, mert a kukoricafajták július közepén virágzanak és a generatív növényi részek kifejlődése után már nem fékezhető meg a továbbszennyezés.

- **Ötezer tonna zöldség kivonásáról tettek bejelentést**

A magyar termelők eddig közel ötezer tonna uborka, paradicsom, paprika és cukkini kivonásáról tettek bejelentést. Utolérte a Németországban kirobbant uborkabotrány a magyar termelőket is. Az uborka eladási ára 35-40 százalékkal marad el a tavalyitól, hétezer magyar gazda szenvedett károkat. Az uborkatermelők mellett a hajtattott zöldségeket termelők is nehéz helyzetbe jutottak. Azok is bajba kerültek, akik szabad földi salátát ültettek. Az uniótól kárpótlást kaphatnak az érintett termelők, de az igénylés igen bonyolult. 210 millió eurós keret áll rendelkezésre. Be nem takarításra és termény megsemmisítésre az áru kivonása után fizet támogatást az EU. Ebben a helyzetben csak az áru kivonása kapcsán lehet szó támogatásról. Június 20. után a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz kell fordulni az ügy kapcsán.

- **Gyümölcstámogatási kérelem**

Csemegezőlő- és gyümölcstüftvények telepítésére, ápolására, öntözésére, jégfaló kiépítésére, támrendszerek korszerűsítésére és tápanyag-utánpótlására lehetett kérelmeket benyújtani június 15. és július 15. között. Legfeljebb 35 millió forinthez juthat egy igénylő. A támogatás célja az, hogy a meglévő és új telepítésű ültetvények a korszerű gazdálkodás követelményeinek megfeleljenek. Egy támogatási kérelemben külön-külön és a rendeletben szereplő mindhárom célterületre vonatkozóan is igényelhetett támogatást egy-egy gazdálkodó. Ha a művelésében lévő és a fejlesztéssel bővített ültetvények összes területe az 50 hektárt meghaladja, az ügyfélnek felsőfokú mezőgazdasági végzettséggel kell rendelkeznie - megoldás lehet az is, ha felsőfokú mezőgazdasági végzettségű személyt foglalkoztat. A támogatás igénybevételének feltétele az is, hogy a mezőgazdasági üzem mérete a fejlesztést követően a 4 európai méretegységet elérje.

- **Megkaptuk az oroszok exportengedélyét**

Magyarország elsőként kapta meg az oroszországi auditokat, a magyar állati eredetű élelmiszerekkel foglalkozó vállalkozások oroszországi exportengedélyhez jutnak. Már 27 magyar céget vizsgáltak meg és év végéig várhatóan több mint 100 cég rendelkezik majd exportlehetőséggel. A Vidékfejlesztési Minisztérium Sajtóirodájának közleménye szerint oroszországi tárgyalásain rendkívül sikeresen képviselte a magyar agrárvállalkozások érdekeit Kardeván Endre élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős államtitkár. Az orosz agrárminiszter helyettesével, valamint az állategészségügyi hatóság vezetőjével folytatott megbeszélések eredményeként született meg a megállapodás. Oroszország a legújabb periódusban magyarországi cégeknek adta meg elsőként az engedélyeket. Az ország 2-3 évente vizsgálja felül az auditált vállalatok listáját. Kardeván Endre államtitkárnak a tárgyalások során a vetőmag és az élőállat kivitel tekintetében is sikerült komoly előrelépést tenni. Oroszország az Európai Bizottság felé is feloldotta a zöldség-gyümölcs exporttilalmat. Maradtak viszont feltételek, amelyeket az export kapcsán teljesíteni kell. Hazánk azokat teljesíteni tudja.

- **Földügyi igazgatás: magyar-kínai megállapodás**

Együttműködési megállapodás született: V. Németh Zsolt vidékfejlesztésért felelős államtitkár és Wang Shiyuan, a kínai Földügyi és Erőforrás Minisztérium miniszterhelyettese a két ország a földügyi igazgatás területén erősíti a kínai-magyar kapcsolatokat. A kínai miniszterhelyettese a találkozon elmondta, hogy Magyarország Kína egyik legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere Közép-Európában. Országá nagy gondja, hogy gyorsan fejlődő gazdasága a jó, mezőgazdasági művelésre alkalmas földeket elfoglalja. Hangsúlyozta: Magyarországnak sok és jó tapasztalata van a földek regisztrálása, felmérése terén. Magyarországon a földügyi igazgatási rendszerben az ingatlan-nyilvántartás 150 éve folyamatos. A nemzeti vagyon 60-65%-át is elérheti a földtulajdon értéke a rajta lévő jelzálog értékével együtt. Épp ezért nagyon fontos a földek hiteles jegyzéke. Magyar erősség, hogy egységes a térképi és a tulajdonjogi kataszter.

- **Jó munkát végzett a Vidékfejlesztési Minisztérium**

Luxembourgban rendezték a magyar uniós elnökség záró Mezőgazdasági és Halászati Tanácsulását, ahol az elmúlt hat hónapot rendkívül sikeresnek ítélte Maria Damanaki halászati-, Dacian Cioloș mezőgazdasági-, és John Dalli egészségügyi biztos. A Tanácsot elnöklő Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter szintén meglepedéssel szólt erről az időszakról, amikor kijelentette: „a fél év alatt közel egyévnnyi munkát végzett el Magyarország az agrárpolitikában.” A magyar miniszter emlékeztetett arra, hogy hat hónap alatt nyolc Mezőgazdasági és Halászati tanácsulást szervezetek, köztük egy rendkívüli találkozót június elején. Napirenden szerepelt a Közös Halászati Politika 2013 utáni pénzügyi támogatásáról szóló nyilatkozat, amelyet nyolc tagállam, köztük Magyarország írt alá. A dokumentum egyaránt tartalmaz édesvízi akvakultúrát erősítő, valamint a tengeri halászat reformjára vonatkozó javaslatokat. Az EU élelmiszersegély programjának megvitatása Olaszország és a magyar elnökség kezdeményezésére szerepelt a napirenden. A tagállamok között nézeteltéréseket okozott a program jövőbeni működése és finanszírozása. Emellett az Európai Bíróság a közelmúltban úgy ítélkezett, hogy csak a fölös intervenciók készletekre lehet kiterjeszteni a támogatásokat. Az ülésen Franciaország tájékoztatást adott a G 20-ak júniusi párizsi agrárminiszteri találkozásáról, ahol a mezőgazdasági termékek szélsőséges áringadozásának megakadályozásáról tárgyaltak a delegációvezetők.

- **Elindult a magyar dinnyeszezon**

Idén a termelők mintegy 4800 hektárról takarítják be a termést, szemben a tavalyi mintegy 6000 hektárral. A termőterület az elmúlt időben évről évre csökken. Ebben az évben az előrejelzések szerint a termelők jó minőségre és jó hozamokra számíthatnak, mintegy 178 ezer tonna termés várható. Ebből több mint 100 ezer tonnát a fő termőterületnek számító Békés megyében takarítanak be. A megtermelt mennyiségből mintegy 100 ezer tonna kerül a belföldi és mintegy 78 ezer tonna a külföldi piacokra.

- **Kína meghódítására készülnek az alföldi borok**

A Duna borrhégy csúcstorainak jó híre akár Kínáig is elérhet, ezt szolgálta, hogy a kínai kormányfő magyarországi látogatása alatt rendezett nemzetközi üzleti konferencia fogadásán a tájegység legjobb borait kínálták a több mint hatszáz vendégnek. A fórumot követő "gasztronómiai csúcson" a borrhégy csaknem teljes szortimentjét felszolgálták, beleértve a vezető pincészetek csúcstorait. Ennek alapján beérni látszanak azok az erőfeszítések, amelyeket az Alföld pincészei a régió borainak ártértékelésére tesznek: a térség borvidékeinek legkiválóbb borai ezzel az őket megillető helyre kerültek. A Duna borrhégy Magyarország legnagyobb és egyik legrégebbi ilyen térsége, ahonnan a teljes termés mintegy 40 százaléka származik. A terület 133 ezer hektár, ebből 31,4 ezer hektár telepített szőlő.

- **Vis maior forgóeszközhitel: még 3,4 milliárd forint**

11 milliárd forint a teljes összege a Magyar Fejlesztési Bank vis maior hitelkeretének, amelyből a gazdák 7,6 milliárd forintra kötöttek szerződést 2011 januárjától. Az Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogramban azok a mezőgazdasági termelők vehetnek részt, akik elháríthatatlan külső okokat (fagykár, árvíz, belvíz, viharpusztítás) igazolnak. Azok is részesülhetnek belőle, akik agrárkár-enyhítő eljárásban vettek részt és a juttatásra vonatkozóan igazolt jogosultsággal bírnak. 5 milliárd forinttal megemelte a Magyar Fejlesztési Bank a Vidékfejlesztési Minisztérium közbenjárására az eredetileg 6 milliárdra tervezett hitelkeretet. A program 1 és 50 millió Forint közötti kedvezményes forgóeszközhitelt biztosít a károsultaknak.

- **Van, ami jól megy: magyar édesipar**

Magyarország édesipara kivívta Európa elismerését. A 8 édesipari gyárának összesen 130 milliárd forintos az éves forgalma és 2500 munkahelyet biztosít. Belgium és Svájc után 2011-ben Magyarország kapta a házigazda szerepet az Európai Édesipari Szövetség éves közgyűlésének megrendezésére. A nemzetközi szervezet közgyűlésén az EU27 országok teljes tagsága megjelenik. A rendezés jogát a hazai édesipari eredmények elismerésével érdemelte ki az ország. A gyűlésen a Közös Agrár Politika (KAP) 2013 utáni reformjával kapcsolatos elképzelésekről beszélt Kardeván Endre élelmiszerlánc-felügyeleti és agrár- szakigazgatási államtitkár. Elmondta, hogy a legtöbb EU tagállam elfogadja a bizottság által megfogalmazott célokat, amelyek erősítik a KAP-ra megfogalmazott három fő célkitűzést. A célok azok, hogy a kontinensen biztonságos, jó minőségű és elegendő élelmiszert kell előállítani – mindezt elfogadható áron.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, agrárgazdasági információk rövid, fontosabb megállapításait ismertetjük.

- **„A kemény diszkontláncok terjedésének külkereskedelmi hatásai”** című tanulmányban a szerzők azt vizsgálják meg, hogy összefüggés van-e két német tulajdonú kemény diszkontlánc – az ALDI és a LIDL – az ezredforduló óta rohamosan felgyorsult nemzetközi terjedése és a vele párhuzamosan jelentősen javuló német élelmiszeripari külkereskedelmi egyenleg között. Hipotézisük azon alapult, hogy a két diszkontlánc üzleti stratégiájának alapeleme a sajátmárkás termékek magas aránya, ezen belül pedig a gazdaságosan szervezhető logisztikájú termékköröknél az anyaországi, azaz német termékek dominanciája. Nemzetközi statisztikai adatok segítségével ki tudták mutatni, hogy a német élelmiszer külkereskedelmen belül elsősorban olyan árucsoportok exportja bővült és olyan piaci irányok felé, amerre a vizsgálat tárgyát képező diszkontláncok külpiazi aktivitása is növekedett. A meglévő adatbázisok alapján a szerzők gravitációs modellel és regressziós elemzéssel kísérletet tettek a diszkontláncok külpiazi terjeszkedése és a német exportteljesítmény, illetve a célországokban végbemenő importnövekedés közötti összefüggés számszerű kimutatására. A vizsgált diszkontok terjeszkedése egy szűk hazai beszállítói körnek kedvező lehet a stabil és növekvő hazai és exportforgalom biztosításával, azonban így is csak korlátozottan „kétirányú” utcának nevezhető. (Szerzők: Juhász Anikó (szerk.), Wagner Hartmut)
- **„Vízhasználat és öntözésfejlesztés a magyar mezőgazdaságban”** című könyv széles körű szerzői gárda kutatási eredményeit mutatja be a hazai mezőgazdasági vízgazdálkodás témakörében. Az anyag a mezőgazdasági vízhasználat üzemi gazdaságossági kérdéseire koncentrál, de nem hagyja figyelmen kívül a fejlesztések komplex értékelését, a környezeti és társadalmi hatások vizsgálatát sem. A vizsgálatok célja a mezőgazdasági vízfelhasználást, különösen az öntözésfejlesztést segítő és gátló tényezők hatásainak feltérképezése, a fejlesztési irányok kijelölése a vidék stratégia megalapozásához. A szerzők következtetéseik között megállapítják, hogy napjainkra a mezőgazdasági vízgazdálkodásban és az öntözésfejlesztésben a termésbiztonság és a minőség javítása, a szélsőséges időjárás okozta károk megelőzése lehet a fő motíváló tényező. A szerzők végkövetkeztetése, hogy a versenyhátrány mérséklése a termelés intenzitásának növelésével, a jó termőhelyi adottságú, de aszályoknak gyakran kitett területen az öntözött területeink racionális bővítésével valósítható meg, ennek alapvető akadályát a birtokok elaprózottsága, a birtokrendezés hiánya jelenti. Jelenlegi – a gabonaágazat túlsúlyával jellemezhető – termelési szerkezetünk sem kedvez az öntözés fejlesztésének, ahhoz kiszámíthatóbb piaci viszonyokra, nemzetgazdasági szinten is támogatott termelési szerkezet váltásra és az öntözésfejlesztésben erős állami beavatkozásra van szükség! A fenntartható vidéki környezet megteremtéséhez a vízgazdálkodásban komplex szemléletet kell érvényesíteni. Az öntözésfejlesztés a szükséges infrastruktúra létesítésével és fenntartásával közérdeket is szolgál, a közmunkaigényt (a szociális ellátást) növeli, képzett munkaerő igényével a foglalkoztatást bővíti és a mezőgazdasági termelés versenyképességét is javítja, elősegíti a vidék fejlődését. A komplex vízhasználat alapja a víz tározása. A területi vízgazdálkodás fejlesztésével a mezőgazdasági öntözés is bővíthető. Az akvakultúra szerepének erősítése további haszonvélteli lehetőséget teremt, amely hozzájárul a komplex vízhasználat megteremtéséhez. A természetes és mesterséges víztározók kialakításához és üzemeltetéséhez a gazdasági haszonvételek mellett számos piaci értékkel nehezen mérhető, illetve kevésbé támogatott, de környezet- és természetvédelmi, valamint vidékfejlesztési szempontból egyaránt fontos pozitív externália, ökoszisztéma szolgáltatás, hozadék, közjószág előállítás kapcsolódik. (Szerkesztők: Biró, Sz. – Kapronczai, I. – Szűcs, I. – Várad, L. Szerzők: Apáti, F., Bojtárné Lukácsik, M., Bozán, Cs., Felkai, B., Gyalog, G., Hamza, E., Körösparti, J., Pekár, F., Székely, E., Szöllösi, L., Tóth, P., Valentinyi, K., Varga E.)

- **„A hazai mezőgazdasági biztosítási rendszer problémái és továbbfejlesztésének lehetőségei”** című tanulmányban a szerzők megállapították, hogy a klímaváltozás folyamata az egész világon nagy kihívást jelent a kockázatkezelési, biztosítási rendszerek számára. A korábbiaknál lényegesen nagyobb károk s egyre gyakrabban jelentkeznek a mindinkább szélsőségesebbé váló időjárás hatására – elsősorban a mezőgazdaságban, az időjárásnak e leginkább kitett ágazatban. A klimatikus viszonyokból adódó veszélynek okozta károk éves szinten 100 milliárd Ft-os veszteséget okoznak a hazai mezőgazdaságnak. A tanulmány rámutat, hogy ilyen nagyságrendű károk megtérítésére egyetlen kockázatkezelési rendszer sem alkalmas. E folyamatok tükröződnek a biztosító és viszontbiztosító intézetek eredményeiben és díjaiban. Mindezek mellett a hazai biztosítási kultúra a múlt örökségeként alacsony, a kezelt kockázatok köre kicsi. A piaci és az állami szféra e területen való együttműködésének csupán szerény eredményeket felmutató példái ismeretesek. A tanulmány szerzőinek célja, hogy megvizsgálja, milyen okok vezettek a jelenlegi kockázatkezelési gyakorlat ellentmondásos helyzetéhez, és melyek lehetnek azon kitérés pontok, amelyek mentén lerakhatók egy új, a jelenleginél sikeresebb kockázatkezelési rendszer alapjai. Ehhez részletesen megvizsgálják a kockázatkezelés legfontosabb alanyait, értékeli az azok véleményét. Modellezik az elmúlt 10 év mezőgazdasági kárait, megvizsgálják újabb veszélynek biztosítási körbe való bevonásának lehetőségeit. Ezeken túlmenően tárgyalják egy, az állami szerepvállalás mellett megvalósuló – a Nemzeti Agrárkár-enyhítési Rendszer továbbfejlesztésén, és az üzleti biztosítók, díjtámogatással megvalósítható, intenzívebb szerepvállalásán alapuló – két pilléres rendszer hazai bevezethetőségét. (Szerkesztette: Kemény Gábor – Varga Tibor, szerzők: Kemény Gábor, Varga Tibor, Fogarasi József, Kovács Gábor, Tóth Orsolya)
- **„Az állati eredetű melléktermékek kezelésének nemzetközi összehasonlító elemzése”** című tanulmány részletesen bemutatta és elemezte az állam és az állattartó szerepvállalásának mértékét és annak változását az alábbi területeken: az elhullott állatok ártalmatlanítási költségeihez való hozzájárulás, az állattartók felelősségének és pénzügyi hozzájárulásának módosulása az elhullott állatok ártalmatlanítási költségeihez, az állami szerepvállalás mértékének növekedése az ellenőrzésben és a jogalkotásban. A nemzetközi példák azt mutatták, hogy az állam fokozatosan kivonul a költségtérítés területéről és egyre inkább csak a jogalkotási folyamatokon keresztül kívánja szabályozni a piacot. Ellenben Magyarországon (és Lengyelországban) még mindig viszonylag jelentős a közvetlen állami támogatások szerepe. A tanulmány részletesen is foglalkozott a magyarországi helyzet elemzésével. Megállapította, hogy az elhullott állatok ártalmatlanítását döntő részt az ATEV Zrt. végzi, amely jelenleg monopolhelyzetben van az 1. kategóriába tartozó melléktermékek ártalmatlanításának piacán. A hazai és a vizsgálatba bevont EU tagországok díjtételeit nehéz egymáshoz viszonyítani, mivel az árképzés rendszere országonként eltérő. Magyarországon az állami támogatások jelenlegi magas szintje hosszútávon nem tartható fenn, ezért meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy az állami szerepvállalás milyen mértékű legyen a jövőben. Ezzel összefüggésben felmerül az a kérdés is, hogy az állattartók, illetve a húsfeldolgozók milyen mértékben és formában járuljanak hozzá az ártalmatlanítás költségeihez. Magyarországon a sertés- és baromfiágazatban számottevő mértékű a feketegazdaság aránya, azonban az ártalmatlanítási díjtételek csökkentésének feltétele, hogy a termékpálya összes szereplője arányosan járuljon hozzá a megsemmisítés költségeihez. A magyarországi viszonyokat figyelembe véve, a német modellt lehetne alkalmazni, ahol az állattartók állatállományuk növekedésével párhuzamosan degresszív átalányt fizetnek a tartományi járványkasszába. Ehhez társul a tartományi hozzájárulás és egy alacsony mértékű díjtétel. (Szerző: Nyárs Levente)

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlításában mélyülhet el az olvasó. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság részaránya			A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek részaránya	
	A GDP-termelésben	A beruházásban	A foglalkoztatottságban ^{a)} , %	A fogyasztásban ^{b)}	Az exportban ^{c)}
	folyó áron, %			folyó áron, %	
2006	3,6	4,2	4,9	25,8	5,5
2007	3,6	3,7	4,7	25,0	6,3
2008	4,0	5,0	4,6	25,0	7,0
2009	2,5	5,6	4,6	26,0	7,3
2010*	2,2	4,5	4,4	26,3	6,7

* becslült adat.

a) A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

b) A háztartások hazai fogyasztási kiadásából.

c) SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

Forrás: 2006, 2007 KSH, 2008, 2009, 2010 AKI

Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint

Megnevezés	2009		2010		2011	
	január-március					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	171,9	102,7	163,4	95,1	172,5	105,6
Ipar	1186,6	94,8	1129,8	95,2	1148,4	101,6
Élelmiszeripar	131,8	105,8	121,8	92,4	122,7	100,7
Nemzetgazdaság	3764,1	97,9	3719,3	98,8	3732,5	100,4

Forrás: KSH

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

millió Ft

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2008			
Nemzeti támogatások	-	113 037	113 037
EU társfinanszírozású támogatások	73 851	22 827	96 678
Közvetlen EU kifizetések	187 395	-	187 395
Összesen	261 246	135 864	397 110
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 853
2011. évi előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	71 400	71 400
EU társfinanszírozású támogatások	144 962	52 524	197 486
Közvetlen EU kifizetések	323 400	-	323 400
Összesen	468 362	123 924	592 286

Forrás: FVM adatok alapján saját szerkesztés

Földterület művelési ágak és növényfajok szerint

ezer ha

Megnevezés	2008	2009	2010
Szántó	4 503	4 502	4 502
ebből: búza*	1 125	1 156	1 011
őszi árpa*	201	198	185
tavaszi árpa*	133	127	102
kukorica*	1 208	1 200	1 161
cukorrépa*	13	14	15
napraforgó*	557	559	524
Gyümölcsös	99	99	94
Szőlő	83	83	83
Gyep	1 010	1 004	763
Mezőgazdasági terület	5 790	5 783	5 537
Erdő	1 884	1 896	1 913
Nádas	59	61	65
Halastó	35	36	35
Termőterület	7 768	7 775	7 550
Művelés alól kivett terület	1 535	1 528	1 753
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

* vetésterület.

Forrás: KSH

Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/ha		
	2008	2009	2010*	2008	2009	2010*
Gabonafélék	16 900	13 590	12 177	5,8	4,4	4,8
ebből: búza	5 654	4 419	3 738	5,0	3,9	3,7
árpa	1 478	1 064	978	4,5	3,2	3,4
Szántóföldi növények						
Burgonya	646	541	425	22,3	24,3	21,6
Cukorrépa	532	692	685	59,7	52,4	59,3
Szója	74	70	78	2,6	2,3	2,3
Napraforgó	1 492	1 259	973	2,7	2,4	2,0
Kukorica	8 963	7 542	6 814	7,5	6,4	6,7
Silókukorica és csalamádé	2 681	2 117	2 202	29,4	25,8	29,7
Zöldségfélék						
ebből: csemegekukorica	29,7	422	304	17,5	16,1	14,3
zöldborsó	118	99	61	6,0	4,9	4,2
zöldbab	32	26	4	8,2	6,5	5,0
paradicsom	206	193	51	49,2	38,3	36,2
zöldpaprika	148	149	25	13,6	20,3	15,8
görögdinnye	224	220	176	32,4	32,1	27,2
vöröshagyma	67	61	28	27,1	23,8	20,2
Gyümölcs						
ebből: kajsziбарack	28	33	24	6,2	8,0	6,2
ősziбарack	48	61	54	9,7	12,6	9,0
meggy	80	79	70	5,9	7,7	5,8
alma	569	575	467	15,4	17,1	15,3
körte	22	32	20	13,6	11,9	8,7
Leszüretelt szőlő	571	550	399	8,7	8,2	5,2

* Forrás: AKI adatgyűjtés (csak szántóföldi)

Forrás: KSH

Mútrágya értékesítés alakulása

Megnevezés	2008	2009	2010
Mútrágya hatóanyagban, ezer tonna	431	367	385
Ebből:			
nitrogén	294	275	281
foszfor	63	44	46
kálium	74	48	58
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	75	64	70
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	90	77	81

Forrás: AKI

Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, ha			Megöntözött alapterület, ha			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Szántó	165 424	142 108	133 400	59 278	76 323	25 559	76 443	114 939	30 260
Gyümölcsösök	12 341	11 354	12 022	7 585	4 665	1 743	5 523	4 434	1 086
Szőlő	385	361	385	16	10	6	213	9	4
Gyep	5 020	5 898	2 301	320	1 651	135	212	677	61
Halastó	11 442	8 947	10 317	9 245	8 562	8 597	64 073	62 615	54 161
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	11 678	9 939	10 609	1 161	508	612	891	524	308
Összesen	206 291	178 607	169 034	77 606	91 719	36 652	147 727	183 198	85 880

Forrás: AKI

Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése (2008-2010)

darab

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak*		
	2008	2009	2010
Traktorok	3 261	3 045	990
Gabonakombájnok	412	503	69
Teleszkópgémes rakodók	434	287	109
Talajművelőgépek	4 108	4 014	2 060
ekék	645	554	222
tárcsás talajművelők	637	611	308
magágykészítők	504	456	218
Vető- és ültetőgépek	1 155	1 028	354
gabonavetőgépek	417	281	56
kukoricavető gépek	580	484	192
Tápanyag-visszapótlási gépek	1 006	828	504
Szilárd műtrágyaszóró gépek	849	655	454
Növényvédő és -ápoló gépek	1 518	1 529	815
szántóföldi permetezőgépek	848	854	337
Betakarítógép adapterek	744	773	185
kukoricacső-törő adapterek	249	285	76
napraforgó betakarító adapterek	189	185	46
Szálaskarmány betakarítók	1 517	1 215	833
fűkaszák	1 099	835	596
rendkezelők, rendterítők	375	336	197
Bálázók	484	396	192
Mezőgazdasági pótkocsik	691	557	215

* Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi - EU-s és EU-n kívüli - eladás nélkül

Magyarország állatállománya, ezer darab

Megnevezés	2008	2009	2010
	december 1.		
Szarvasmarha	701	700	681
Ebből: tehén	324	312	309
Sertés	3 383	3 247	3 168
Ebből: anyakoca	230	226	219
Juh	1 236	1 223	1 181
Ebből: anyajuh	964	968	844
Ló	58	61	65
Tyúkfélék	31 165	32 128	31 822
Ebből: tojó	13 344	13 597	12 571
Liba	2 120	1 405	1 384
Kacsa	2 904	3 713	5 813
Pulyka	3 527	3 018	3 168

Forrás: KSH

Tógazdasági lehalászás

Megnevezés	Üzemelt tóterület hektár	Lehalászás összesen	Ebből: étkezési hal	Intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal
				tonna
2008. évi haltermelés	24 248	20 071	13 735	1 952
2009. évi haltermelés	23 967	19 927	13 027	1 798
2010. évi haltermelés	23 639	18 559	12 305	1 938

Forrás: AKI

Magyarország teljes haltermelése

tonna

Megnevezés	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2008	20 071	13 735	2 461	1 952	7 394	7 024	29 926	22 711
2009	19 927	13 027	2 066	1 798	6 364	6 098	28 357	20 923
2010	18 559	12 305	2 114	1 938	6 216	6 006	26 889	20 249

Forrás: AKI, HAKI

Becsült vadállomány, ezer db

Megnevezés	2008	2009	2010
Gímszarvas	85,0	87,1	92,6
Dámszarvas	25,9	26,7	30,04
Őz	340,4	349,5	366,6
Muflon	9,9	10,5	11,0
Vaddisznó	95,6	99,3	106,7
Mezei nyúl	522,9	523,6	538,7
Fácán	790,4	795,6	761,7

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Vadállomány hasznosítás, teríték (ezer db)

Megnevezés	2007	2008	2009
Gímszarvas	34,0	36,2	39,3
Dámszarvas	9,3	9,7	10,5
Őz	79,5	86,1	89,8
Muflon	2,6	2,9	3,1
Vaddisznó	94,0	94,4	111,2
Mezei nyúl	95,7	104,0	106,8
Fácán	432,8	421,0	377,7
Pénzügyi adatok (milliárd Ft)			
Bevétel	16,04	16,60	15,87
Összes kiadás	15,24	16,16	15,71
Ebből: mezőgazdasági vadkár	1,64	1,56	1,44
erdei vadkár	0,20	0,13	0,12
Eredmény	0,80	0,44	0,16

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Erdőterület, erdősültség

Megnevezés	2008	2009	2010
	évben, ezer hektár		
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen*	2 030	2 039	2 046
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 903	1 913	1 922
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 058	1 062	1 063
Közösségi tulajdonú erdők	19	19	19
Magántulajdonú erdők	826	832	840
Erdősültség, %	20,5	20,6	20,7

* Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.
 Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

**A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati
 társas vállalkozások jövedelem alakulása***

Megnevezés	2007	2008	2009
Adózás előtti eredmény, millió Ft	68 328,1	85 317,6	35 946,5
Adózás előtti eredmény ezer Ft/ha	16,6	25,8	9,7

* Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.
 Forrás: APEH

**Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme
 (éves adatok)**

millió €

Megnevezés	2008	2009	2010
Export	5 782	5 086	5 790
Import	3 860	3 371	3 698
Egyenleg	1 922	1 715	2 091

Forrás: AKI-KSH

**Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme
(I. negyedéves adatok)**

millió €

Megnevezés	2009	2010	2011
	I. negyedév		
Export	1 357	1 302	809
Import	800	1 638	1 049
Egyenleg	557	493	589

Forrás: AKI-KSH

Az élelmiszeripar fontosabb adatai

Megnevezés	M.e.	2007	2008	2009
Kibocsátás	millió Ft	2 151 987	2 337 894	2 214 638
Bruttó hozzáadott érték	millió Ft	603 472	617 248	649 761
Árbevétel	millió Ft	2 418 131	2 608 174	2 531 312
Foglalkoztatottak	fő	97 034	94 853	91 124

Forrás: APEH gyorsjelentés

Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye

millió Ft

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Húsfeldolgozás, tartósítás	223 392	255 906	281 616	1 006	-5 607	1 303
Baromfihús feldolgozása, tartó	219 475	229 835	253 357	4 059	-12 992	-2 809
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	122 766	125 110	99 815	3 945	-6 560	-905
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	223 188	209 648	213 992	1 340	1 843	6 065
Tejtermék gyártása	223 716	224 970	188 187	815	-3 496	-3 868
Malomipari termék gyártása	95 594	106 836	94 868	2 573	3 027	616
Haszonállat-eledelel gyártása	117 263	151 956	130 478	394	1 229	1 577
Hobb állat-eledelel gyártása	51 010	62 425	68 578	3 529	775	3 060
Tésztafélélek gyártása	28 316	32 618	32 018	1 514	1 942	1 756
Sörgyártás	102 240	99 252	89 567	458	-1 019	4 273
Üdítőital gyártása	156 005	165 135	174 041	-715	-4 880	-2 846
Dohányipar	157 055	167 800	173 485	-2 839	-2 989	2 425
Összes szakágazat	2 418 131	2 608 174	2 548 096	20 849	-7 364	53 404

Forrás: APEH

V. Gyakran feltett kérdések

Ezt a fejezetet nem szánjuk az Agrárgazdasági Figyelő állandó részének. Csak esetenként szerepeltetjük, ha olyan alapkérdések merülnek fel, amelyek igénylik a közszereplők és a laikus érdeklődők tárgyilagos tájékoztatást.

Miért külföldi cukrot eszünk?

Fél éven belül kiderül, ugyanis megtartotta alakuló ülését a cukorgyárak privatizációját vizsgáló bizottság, a 16 tagú testület a jövőben hetente ülésezik, és 180 napon belül jelentést készít. A bizottság arra keresi a választ, hogy a cukoripar privatizációja során milyen mulasztások történtek, milyen privatizációs döntések, megállapodások születtek, ezekhez az új tulajdonosok felé milyen kikötések kapcsolódtak, és betartották-e azokat. A vizsgálóbizottság áttekinti majd, hogy ki, mikor, és hogyan ellenőrizte az új tulajdonosok által vállalt kötelezettségek betartását, milyen jogszabályi felhatalmazás, irányelvek és szakmai szempontok alapján születtek döntések a cukoripari privatizáció folyamatáról. A parlamenti testület megvizsgálja majd, hogy a koncepciók megalkotásában, pályázati és döntéshozatali folyamatban mely állami és kormányzati szervek voltak érintettek, és milyen felelősség terheli ez ügyben a korábbi ciklusok kormányzatát, mennyiben szolgálta a privatizáció a hozzájuk köthető gazdasági érdekkörök céljait. A testület tagjai arra is választ akarnak kapni arra, hogy az egyes üzemek értékesítéséből befolyt vételár miként aránylott azok valós piaci értékéhez, milyen okra vezethető vissza, hogy az elidegenített üzemek jellemzően külföldi tulajdonba kerültek. A parlamenti testület áttekinti majd, hogy az Európai Unió 2004-ben, Magyarország csatlakozásakor hatályban lévő cukorrendtartása, majd az azt követő többlépcsős reform előkészítési és döntési folyamatában milyen álláspontot képviselt Magyarország. Választ szeretnének arra is kapni, hogy a 2004-től hivatalban lévő miniszterelnökökhöz és tárcavezetőkhez milyen döntések, adminisztratív intézkedések köthetőek, amelyek lehetővé tették a jelenlegi helyzet kialakulását, az intézkedések milyen hatással voltak, vannak a hazai cukorrépa-termesztésre, a cukorpiaci helyzetre és az árakra, a foglalkoztatásra.

A VM közleményében ismerteti: Magyarországon a rendszerváltozás idején még 12 cukorgyár működött. A privatizáció során az üzemek külföldi tulajdonba kerültek, majd az EU 2006-os reformjával visszaszorította a cukorgyárak termelését. Mára mindössze egy, külföldi tulajdonban lévő cég működik Kaposváron, ahol csupán a hazai cukorszükséglet harmadát állítják elő. A szocialista kormányok idején az uniós csatlakozáskor kiharcolt – 402 ezer tonnás – magyar cukorkvóta 75 százalékát visszaadtuk Brüsszelnek. Az évi cukorfogyasztás 300 ezer tonna körüli, így a hazai gazdaság importra szorul.

A kilábalás jeleit mutatja-e a turizmus?

A tavalyi nehéz év után a kilábalás jeleit mutatja a magyarországi turizmus, az év első négy hónapjában növekedett a hazai, illetve a külföldi turisták és a vendégéjszakák száma, valamint a kereskedelmi szálláshelyek bevétele. A kereskedelmi szálláshelyek áprilisi teljesítménye – a vendégéjszakák és a vendégek számát illetően is – 12 százalékos növekedést mutat. Az év első négy hónapjában a kereskedelmi szálláshelyek díjbevétele 74 milliárd forint volt, ami 8,8 százalékos bővülést jelent az előző évhez képest. Ugyanebben a négy hónapban a belföldi turisták száma 5-7 százalékkal, míg a külföldi vendégeké mintegy 10 százalékkal emelkedett Magyarországon.

Milyen mértékben drágulnak az éttermekben, cukrászdákban a tésztafélék árai?

Július elsejétől nem mindegy, hogy a kedvezményes áfakulcs alá tartozó termékeket – például a cukrászsüteményt, pékárut, pizzát termékértékesítés keretében, vagy pedig vendéglátó-ipari szolgáltatás keretében szolgálják ki, a 18 százalékos kedvezményes áfa ugyanis csak az első esetben érvényesíthető. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapján közzétett tájékoztató ismerteti: az Európa Tanács közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló irányelvének végrehajtási rendelete (Vhr.) egyedi rendelkezéseket tartalmaz az éttermi, illetve vendéglátó-ipari szolgáltatások meghatározására. A július 1-jén hatályba lépő rendelkezés célja a hozzáadottértékadó-rendszer egységes alkalmazásának biztosítása, a rendeletet valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazni kell. Amennyiben klasszikus értelemben vett éttermi vagy vendéglátó-ipari szolgáltatásról van szó, vagyis az adóalany a termék fogyasztásához biztosítja a felszolgálat, a terítést, a megfelelő eszközöket, azok tisztántartását, a megfelelő környezetet, helyiséget stb., vagyis az értékesítés jellegében a szolgáltatás dominál, s annak csak egy részeleme az adott "termék eladása", akkor szolgáltatásnyújtásról van szó, amely nem tartozik a kedvezményes adómérték alá, vagyis 25 százalék áfát kell felszámítani. Azokban az esetekben, amikor termékértékesítésként valósul meg az adott termékek eladása – ilyen lehet a vendéglátás körében például a cukrászsütemény, pékáru elvitelre történő értékesítése, a pizza elvitelre, vagy házhoz szállítva történő értékesítése, ha csak kiszállítják, de nem szolgálják fel, nem biztosítják a fogyasztáshoz szükséges kellékeket stb. –, alkalmazható a 18 százalékos kedvezményes kulcs. Amennyiben nemcsak kiszállítás történik, hanem felszolgálás, kellékbiztosítás stb., úgy az már vendéglátó-ipari szolgáltatásnak minősül.

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Statisztikai Osztálya

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Telefon: (06 1) 476-3060
(06 1) 217-1011
Fax: (06 1) 217-7037
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu